

ULUSLARARASI SENDİKAL ÖRGÜTLERİ ENTERNASYONALİST Mİ ZANNEDİYORSUNUZ?

6 Kasım 2025

Yıldırım Koç

1848 yılında yayımlanan Komünist Manifesto şu cümleyle bitiyordu: “Bütün Ülkelerin Proleterleri, Birleşin!” (“Proletarier aller Länder, vereinigt euch!”).

Daha önceki yazılarımda Amerikan, Alman, İngiliz ve Fransız işçilerinin, emperyalist sömürüyle birlikte milliyetçileştiğini ve şovenleştüğünü, kapitalizmin mezar kazıcısı olmaktan çıkarak, kapitalizmin payandalarına dönüştüğünü, emperyalist güçlerin NATO, Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü gibi uluslararası örgütlerine karşı çıkmadıklarını, kendi devletleri ve sermayedarlarıyla özdeşleştiklerini anlatmıştım.

Bir de uluslararası sendikal örgütler var. Peki, bu uluslararası sendikal örgütler, işçi sınıfının uluslararası düzeyde kader ve mücadele birliğini örgütlüyor mu? Bırakın kader ve mücadele birliğini örgütlemeyi (enternasyonalizmi), farklı ülkelerin işçi sınıflarının birbiriyle dayanışmasını, yardımlaşmasını örgütlüyor mu?

Kesinlikle, hayır.

Bu konuda kısa bir yazıda ayrıntıya girebilmek mümkün değil. 2023 yılında yayımlanan *Uluslararası Sendikacılık Tarihi* kitabımda (Tekgıda-İş Sen. Yayını, İstanbul, 2023) uluslararası sendikal örgütlerin doğuşu, gelişimi ve günümüzdeki durumuna ilişkin ayrıntılı bilgi bulunmaktadır. Bu yazıda günümüzdeki durumu özetleyeceğim.

Birinci nokta, uluslararası sendikal örgütlerin demokratik yapılar olmadığı. Çok üyeye sahip olan ve çok üye üzerinden aidat ödeyen emperyalist ülke sendikaları, bu örgütlere hakimdir. Kendi ülkelerinde devletleri ve sermayedar sınıflarıyla bütünleşmiş olan bu sendikal örgütler, uluslararası sendikal yapılarda işçi sınıfı enternasyonalizmini değil, kendi ülkelerinin çıkarlarını savunurlar. Diğer bir deyişle, uluslararası sendikal örgütler, enternasyonalizmin değil, emperyalist ülkelerin politikalarının sendikal alana yansıtılmasının araçlarıdır.

İkinci nokta, bu amaç doğrultusunda faaliyet gösteren uluslararası sendikal örgütlerde çok sayıda devlet görevlisi (ajanı) faaliyet gösterir. Görevleri, hem dünyanın çeşitli ülkelerindeki sendikal gelişmeler konusunda bilgi toplamak, hem de uluslararası sendikal örgütlerde işçi sınıflarının uluslararası düzeyde ortak mücadelesi doğrultusunda gündeme gelebilecek önerilere engel olmaktır.

Üçüncü nokta, bu örgütlerin hiçbir gücünün olmamasıdır.

Dan Gallin, uluslararası sendikacılık hareketinde çok önemli bir isimdir. Gallin, 1965 yılından 1997 yılına kadar 32 yıl aralıksız olarak Uluslararası Gıda İşçi Sendikaları Federasyonu’nun (IUF) genel sekreterliğini yaptı. Uluslararası düzeyde çok saygın bir yeri vardı. Dan Gallin, 1949 yılında kurulan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ile 1920 yılında kurulan Dünya Emek Konfederasyonu’nun (WCL) birleşme görüşmeleri sürerken bu konuda önemli bir yazı yayınladı. (17 Ağustos 2004, “Not with a bang; but with a whimper: The ICFTU/WCL merger is no laughing matter”). Yazının başlığı ünlü şair T.S.Eliot’un (1888-1965) 1925 yılında yazdığı “Boş Adamlar” şiirinden alınmıştı.

Dan Gallin bu yazısında uluslararası sendikal örgütlerin birleşmesiyle dalga geçiyordu. “ICFTU son onyıllar boyunca hangi önemli mücadeleyi başlattı? WCL böyle bir şey yaptı

mi? ETUC ciddi bir mücadele örgütledi mi?” diye soruyor ve kocaman bir “hayır” yanıtı veriyor. “Bu örgütlerin herhangi biri toplumumuzda hakim olan güç yapılarını ciddi bir biçimde sıkıntıya sokan bir iş yaptı mı?” diye soruyor, yine “hayır” yanıtını veriyor. ETUC’un finansmanında Avrupa Komisyonu’nun (Avrupa Birleşik Devletleri’nin hükümetinin) rolünü hatırlatıyor; bu örgütlerin IMF ve Dünya Bankası ile yaptığı görüşmeleri sert biçimde eleştiriyordu. Bu örgütlerin güç gösterisi için üye sayılarını belirttiklerini söylüyor, ancak işçilerin çoğunun bu örgütlerin adını bile bilmediğini hatırlatıyordu. ICFTU’ya bağlı örgütlere üye işçi sayısı 151 milyon; WCL’ye bağlı örgütlerin üye sayısı 26 milyondur. Bu iki örgütün birleşmesiyle ilgili olarak da şöyle diyordu: “151 kere sıfır, sıfırdır; 26 kere sıfır sıfırdır; sıfır artı sıfır, eşittir sıfır.”

Günümüzde “bütün ülkelerin işçilerini birleştirmesi” beklenen güç, öncelikli olarak sendikalardır. İşçi sınıflarını siyasal alanda kitlesel biçimde temsil eden siyasi örgütlerin olmadığı bir dünyada, bu görev sendikalarıdır (kendisini işçi sınıfının önderi ve temsilcisi ilan eden, kerametleri kendilerinden menkul küçük siyasi örgütleri dikkate almıyorum).

Uluslararası Çalışma Örgütü’nün 2022 yılında yayımlanan bir raporuna göre, 2005 yılında dünyada 1 milyar 282,3 milyon ücretli vardı. Bunların istihdam edilenler içindeki oranı yüzde 45,5 idi. 2021 yılında ise dünyadaki ücretlilerin sayısı **1 milyar 739,6 milyona**, bunların istihdam edilenler içindeki oranı da yüzde 53,4’e yükselmisti. Diğer bir deyişle, “bütün ülkelerin işçileri” 1 milyar 739,6 milyon kişidir. Bunların ne kadarı diğer ülkelerdeki işçilerle (bırakın kader ve mücadele birliğini, yani birleşmeyi) iletişim içinde?

Günümüzde (işkolu örgütlenmesi olan Küresel Sendikalar Federasyonlarını kenara koyarsak) iki önemli uluslararası sendikal merkez vardır.

Birincisi, 2007 yılında Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ile Dünya Emek Konfederasyonu’nun (WCL) birleşmesiyle oluşan Uluslararası Sendika Konfederasyonu’dur (ITUC). İkincisi, Dünya Sendikalar Konfederasyonu’dur (WFTU).

Uluslararası Sendika Konfederasyonu, 2025 yılı ortalarında 171 ülke ve bölgede bulunan 346 sendikayı bir araya getirdiğini ve bu örgütlerde toplam 191 milyon kişinin üye olduğunu ileri sürüyordu. Türkiye’deki üyeler, Türk-İş, DİSK, Hak-İş ve KESK’ti.

Acaba Türkiye’deki ITUC üyelerine bağlı sendikalarda çalışan işçi veya kamu görevlilerinin kaçı, Uluslararası Sendika Konfederasyonu’nun adını duymuştur. Bırakın, bu örgütün uluslararası düzeyde işbirliğini, adını bilen kişi sayısı bile üç haneli rakamları aşmaz.

Dünya Sendikalar Federasyonu (WFTU) ise perişan bir durumdadır. 1945 yılında kurulan, 1991 yılında Sovyetler Birliği’nin dağılmasının ve Avrupa’daki sosyalist ülkelerin yapı değiştirmesinin ardından Dünya Sendikalar Federasyonu’nun temsil gücü yerlerde sürünmeye başladı. Genel merkezi bir süre Hindistan’daydı. Günümüzde Yunanistan’dadır. Bir örgütün mali gücünü ölçmede yayınları önemli bir gösterge değilse de, bazı ipuçları verir. Dünya Sendikalar Federasyonu, hiçbir gücü olmayan, bir dergi bile çıkaramayan bir durumdadır. Ancak kendi iddialarına göre, Dünya Sendikalar Federasyonu 134 ülkede 110 milyonun üstünde işçiyi temsil etmektedir. Bu örgüte Türkiye’den (resmi verilere göre) 12 bin üyeli Nakliyat-İş, 1.058 üyeli İYİ-SEN ve 6 bin üyeli Sosyal-İş üyedir. Dünya Sendikalar Federasyonu’nun günümüzde “esamesi bile okunmamaktadır.”

Şimdi, eğri oturup, doğru konuşalım.

Dünyada **1 milyar 739,6 milyon** ücretli var. Dünya Sendika Federasyonu 191 milyon, Dünya Sendikalar Federasyonu da 110 milyon işçiyi temsil ettiğini ileri sürüyor. Bu örgütlerin hiçbir gücünün olmadığını hatırlayarak, bu yalan iddiaların gerçek olduğunu

varsaysak bile, 300 milyon işçi sendikalarda örgütlü. Toplam işçi sayısıysa 1 milyar 740 milyon. Sendikalaşma oranı yüzde 17. Bütün ülkelerin işçileri, iletişim teknolojisindeki büyük atılımlara rağmen, nasıl birleşecek?

Birleşmeye niyetlerinin olmadığını anlayabilmek için gerçeklere gözleri ve akılları açmak gerekiyor.

Ulusötesi şirketlerin dünya ekonomisindeki güç ve etkisinin artması da çeşitli ülkelerin işçi sınıfları arasında bir işbirliği anlayışını ve çabalarını geliştirmede. Tam tersine, kendi ülkesindeki üretim birimlerinin başka ülkelere kaydırılmasıyla iş bulma olanağı azalan ve daha düşük işgücü maliyetli işçilerin rekabetine tepki duyan emperyalist ülke işçi sınıfları, daha da milliyetçileşti ve şovenleşti. Küresel sendikal federasyonlarının az sayıdaki ulusötesi şirketle imzaladıkları çerçeve protokolleri de, fazla bir işe yaramadı.

Eğri oturup, doğru konuşalım.

Çağımızda işçi sınıfları kaderlerini ve mücadelelerini birleştirme (enternasyonalizm) gibi bir anlayışa sahip değildir. Tam tersine, emperyalist ülkelerin işçi sınıfları, yaklaşık 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, kısa vadeli çıkarlarını kendi ülkelerinin devletleri ve sermayedar sınıflarıyla özdeşleştirmiştir. Bu işçi sınıfları, çağımızda, kapitalizmin mezar kazıcıları değil, emperyalizmin ve kapitalizmin destekçileridir.

Enternasyonalizm söylemiyle hayal dünyasında gezinmenin yararı olmadığı gibi, zararı büyüktür.